

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۰/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

روش‌های عملی آموزش تلفیقی در توسعه مهارت‌های شناختی و بهبود عملکرد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی

صادق لمسو سماکوش^۱، ذوالفقار محرابی کالی^۲، شبنم محرابی کالی^۳، مبینا بابازاده سرخان^۴، محمدباقر گرگانی فیروزجاه^۵

۱- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، مرکز آموزش عالی شهید رجایی بابل

۲- کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان ساری

۳- لیسانس علوم تربیتی، دانشگاه پیام‌نور پلسفید

۴- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، مرکز آموزش عالی حضرت فاطمه (س) قائم شهر

۵- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، مرکز آموزش عالی شهید رجایی بابل

sadeghsamakosh99@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف روش‌های عملی آموزش تلفیقی در توسعه مهارت‌های شناختی و بهبود عملکرد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی انجام شد. برای جمع‌آوری اطلاعات علاوه بر این‌که از منابع متعددی استفاده شده است روش‌های مختلفی نیز برای این کار وجود داشته که با توجه به نوع و هدف تحقیق موضوع مورد تحقیق و خصوصیات جامعه آماری از کارایی مناسب برخوردار است. جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق، موضوع از منابع کتابخانه‌ای، مقالات کتاب‌های موردنیاز و نیز از شبکه جهانی اطلاعات (اینترنت) و تجربه و تخصص محقق استفاده شده است. آموزش تلفیقی به معنای تلفیق روش‌ها، استراتژی‌ها و فعالیت‌های مختلف آموزشی است. این رویکرد، از مجموعه‌ای از روش‌های آموزشی مانند سخنرانی، مطالعه مستقل، تمرین عملی، گروهی، حل مسئله و استفاده از فناوری‌های آموزشی استفاده می‌کند تا دانش‌آموزان درک عمیقی از موضوعات را به دست آورند. نتایج نشان داد آموزش تلفیقی، با ایجاد ارتباطات بین مفاهیم مختلف و ارتقاء تفکر انتقادی دانش‌آموزان، می‌تواند بهبود چشمگیری در مهارت‌های شناختی آنها ایجاد کند. این رویکرد مؤثر نه تنها امکان درک عمیق‌تر و جامع‌تر مفاهیم را برای دانش‌آموزان به ارمغان می‌آورد، بلکه با ترکیب محتواهای مختلف، از یک تجربه آموزشی غنی و تنوع‌بخش برخوردار می‌سازد.

کلمات کلیدی: دانش‌آموزان، مدرسه، ابتدایی، آموزش تلفیقی، مهارت شناختی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

آموزش تلفیقی به عنوان یک رویکرد متفاوت، امکان ترکیب محتوای آموزشی از منابع مختلف را فراهم می‌کند. این رویکرد متناسب با نیازهای جدید جامعه و با توجه به پویایی فناوری و اطلاعات، به عنوان یک راهبرد مناسب در جهت توسعه مهارت‌های شناختی و ارتقاء عملکرد دانش‌آموزان در دوره ابتدایی به‌شمار می‌رود (Wang, ۲۰۲۲ & Li). از طریق این رویکرد، دانش‌آموزان به تنوع محتواها و فعالیت‌های آموزشی دسترسی دارند که می‌تواند باعث تقویت تفکر انتقادی، حل مسئله و خلاقیت آن‌ها گردد. با توجه به نتایج تحقیقات در این حوزه، مشخص است که آموزش تلفیقی می‌تواند نقش مهمی در توسعه شناختی دانش‌آموزان ایفا کند. این رویکرد آموزشی، باعث بازترکیب و یکپارچه‌سازی مهارت‌ها و دانش‌های مختلف می‌شود و عملکرد دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشد. آموزش تلفیقی به‌عنوان یک رویکرد نوین در حوزه آموزش و پرورش، به‌منظور توسعه مهارت‌های شناختی و بهبود عملکرد دانش‌آموزان مورد توجه قرار گرفته است. این رویکرد، الهام گرفته از تجربه‌های موفق در علوم شناختی و نظریه یادگیری، به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا با استفاده از روش‌ها و فعالیت‌های متنوع، مهارت‌های مختلف را به‌صورت همزمان و تلفیقی تمرین کنند. این رویکرد آموزشی، به‌عنوان یک راهکار مناسب برای پاسخگویی به نیازهای آموزشی متنوع دانش‌آموزان، به‌ویژه در دوره‌های تحصیلی پیشرفته و مراحل توسعه شناختی، مورد توجه قرار می‌گیرد (Harrington, ۲۰۱۰).

برای ارائه مطالب بهبودیافته در این مقاله، ما از رویکردهای اصلی آموزش تلفیقی استفاده می‌کنیم، از جمله: تدریس خلاق، حل مسئله، تعاملات گروهی، و تمرکز بر فراگیری عمیق. همچنین، ما به بررسی اثربخشی آموزش تلفیقی در بهبود عملکرد دانش‌آموزان، انتقال مهارت‌ها به موقعیت‌های کاربردی و تقویت تفکر انتقادی می‌پردازیم (شیخ حسنی فرد و همکاران، ۱۴۰۰). علاوه بر تأثیر بر روی مهارت‌های شناختی، آموزش تلفیقی نیز می‌تواند بهبود قابل توجهی در عملکرد عمومی دانش‌آموزان داشته باشد. آن‌ها به توانایی‌های نمایش، ارتباطات اجتماعی، تفکر سیستمیک و قدرت تحلیل و تفسیر پیچیدگی مسائل پیش روی خود دست پیدا می‌کنند. به‌علاوه، این مقاله به بررسی نقش آموزگار در اجرای آموزش تلفیقی و نیز نیاز به آموزش و پشتیبانی از ایشان برای استفاده بهینه از این رویکرد می‌پردازد. مشخص است که نقش فعال و خلاق آموزگار در طراحی و ارائه فعالیت‌های تلفیقی و تشویق دانش‌آموزان به تسلط بر مهارت‌های شناختی بسیار حائز اهمیت است (Wang, ۲۰۲۲ & Li). در نهایت، در این مقاله پیشنهادهایی عملی، به علاقه‌مندان و پژوهشگران در زمینه آموزش و پرورش ارائه می‌شود تا بتوانند از این رویکرد نوین در طراحی و اجرای فعالیت‌های آموزشی بهره‌برند و مهارت‌های شناختی دانش‌آموزان را بهبود دهند. با توجه به تأثیر بزرگی که آموزش تلفیقی بر توسعه شناختی دانش‌آموزان دارد، این مقاله می‌تواند به‌عنوان یک منبع ارزشمند برای دانش‌آموزان، آموزگاران، مدیران مدارس و سایر علاقه‌مندان در حوزه آموزش و پرورش مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر آن، این مقاله به ارائه پیشنهادها برای توسعه و اجرای آموزش تلفیقی در محیط‌های آموزشی مختلف می‌پردازد. این پیشنهادها شامل انتخاب و طراحی فعالیت‌های متنوع و جذاب، استفاده از فناوری‌های آموزشی مناسب، ترکیب روش‌های اجرای گروهی و فردی، و ارزیابی مناسب عملکرد دانش‌آموزان در این رویکرد می‌باشد. با استفاده از این مقاله، امید است که علاقه‌مندان به حوزه آموزش و پرورش با دستاوردها و مزایای آموزش تلفیقی آشنا شده و قادر باشند این رویکرد نوین را در تدریس و آموزش خود بهره‌برند (Wang, ۲۰۲۲ & Li).

۲- روش تحقیق

برای جمع‌آوری اطلاعات علاوه بر این‌که از منابع متعددی استفاده شده است روش‌های مختلفی نیز برای این کار وجود داشته که با توجه به نوع و هدف تحقیق موضوع مورد تحقیق و خصوصیات جامعه آماری از کارایی مناسب برخوردار است. جهت گردآوری

اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق، موضوع از منابع کتابخانه‌ای، مقالات کتاب‌های موردنیاز و نیز از شبکه جهانی اطلاعات (اینترنت) و تجربه و تخصص محقق استفاده شده است.

۳- روش‌های عملی آموزش تلفیقی

روش‌های عملی آموزش تلفیقی شامل رویکردها و فعالیت‌هایی است که در فرآیند آموزش تلفیقی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این روش‌ها و فعالیت‌ها بر اساس اصول آموزش تلفیقی طراحی شده‌اند و با هدف توسعه مهارت‌های شناختی، حل مسئله، خلاقیت و هماهنگی بهینه بین حافظه در دانش‌آموزان انجام می‌شوند. در زیر، به برخی از روش‌های عملی آموزش تلفیقی اشاره می‌کنم:

• **مطالعه موردی (Case Study):** در این روش، دانش‌آموزان با مطالعه و تحلیل یک مورد واقعی یا تخیلی، با چالش‌ها و مسائل پیچیده مواجه می‌شوند. آن‌ها باید اطلاعات را جمع‌آوری کنند، معضلات را تحلیل کنند و راه‌حل‌های مناسب برای مشکلات ارائه دهند.

• **پروژه‌های کاربردی (Project-based Learning):** در این روش، دانش‌آموزان در یک پروژه عملی و کاربردی مشارکت می‌کنند. آن‌ها باید با حل مسئله‌های واقعی، ارائه طرح‌ها و خروجی‌ها، همکاری در گروه و ارزیابی نتایج، مهارت‌های شناختی خود را توسعه دهند (Tayebnik, ۲۰۰۹).

• **حل مسئله تیمی (Team Problem-Solving):** در این روش، دانش‌آموزان به صورت گروهی برای حل مسئله‌های پیچیده و چالش‌برانگیز همکاری می‌کنند. آن‌ها با استفاده از همکاری، تفکر گروهی و تبادل ایده‌ها، راه‌حل‌های نوآورانه را برای مشکلات ارائه داده و مسیر حل را مشخص می‌کنند.

• **آزمایشگاه‌های عملی (Hands-on Labs):** در این روش، دانش‌آموزان با انجام آزمایش‌ها و فعالیت‌های عملی، به صورت فعال با مفاهیم و موضوعات درسی در ارتباط هستند. آن‌ها با تجربه مستقیم و تعامل با محیط آموزشی، مهارت‌های شناختی خود را تقویت می‌کنند (Procter, ۲۰۰۴ & Heinze).

• **نقشه ذهنی (Mind Mapping):** در این روش، دانش‌آموزان با استفاده از نمودارهایی که روابط بین مفاهیم و ایده‌ها را نشان می‌دهند، اطلاعات را سازمان‌دهی می‌کنند. آن‌ها مهارت‌های شناختی خود را در خلاقیت، ارتباطات و حافظه بهبود می‌بخشند.

• **گفتگوهای گروهی (Group Discussions):** در این روش، دانش‌آموزان با همدیگر در مورد موضوعات آموزشی بحث می‌کنند و ایده‌ها و دیدگاه‌های خود را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند. این گفتگوها پتانسیل توسعه تفکر انتقادی، هماهنگی و تعامل را در دانش‌آموزان افزایش می‌دهند.

• **بازی‌های آموزشی (Educational Games):** در این روش، بازی‌ها و فعالیت‌های آموزشی به عنوان یک ابزار آموزشی استفاده می‌شوند. دانش‌آموزان از طریق بازی‌ها و ساختارهای تعاملی، مفاهیم و مهارت‌های جدید را فرا گرفته و تمرین می‌کنند.

• **آموزش همکاران (Peer Teaching):** در این روش، دانش‌آموزان به عنوان آموزگاران همکار برای یادگیری همدیگر استفاده می‌شوند. آن‌ها مفاهیم را توضیح می‌دهند، مسائل را حل می‌کنند و به یادگیری همدیگر کمک می‌کنند. این روش نه تنها باعث تثبیت مفاهیم در آموزگاران همکار می‌شود، بلکه مهارت‌های تدریس و توجیه خود را نیز تقویت می‌کند.

• **آموزش مجازی (Virtual Learning):** در این روش، فناوری‌های دیجیتال و رسانه‌های تعاملی برای ارائه و تجربه محتوای آموزشی استفاده می‌شوند. این شامل ویدئوهای آموزشی، سناریوهای تعاملی، نمایشگاه‌های مجازی و پلتفرم‌های آموزشی آنلاین است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

این روش‌های عملی آموزش تلفیقی با استفاده از فعالیت‌های تعاملی، محتواهای کاربردی و بسترهای آموزشی متنوعی را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کنند تا بتوانند به صورت فعال در فرآیند یادگیری شرکت کنند. این روش‌ها باعث افزایش تعامل و مشارکت دانش‌آموزان، تقویت مهارت‌های شناختی و عملکرد آن‌ها می‌شوند. مهم‌ترین نکته در آموزش تلفیقی استفاده از روش‌های متنوع و ترکیبی است. با اجرای ترکیبی این روش‌ها، دانش‌آموزان می‌توانند از مزایای مختلف هر روش بهره‌برداری کنند و تجربه آموزشی گسترده‌تری داشته باشند. همچنین، در آموزش تلفیقی بسیار مهم است که فعالیت‌ها و وظایف طراحی شده، مرتبط با محتوا و هدف درسی باشند و به دانش‌آموزان فرصتی برای تجربه عملی و تعامل فعال با مفاهیم و موضوعات آموزشی بدهند. در نهایت، استفاده از ابزارها و فناوری‌های مناسب نیز در آموزش تلفیقی بسیار حائز اهمیت است. این شامل استفاده از رایانه، تبلت، سامانه‌های آموزشی آنلاین، نرم‌افزارهای تعاملی و سایر ابزارهای دیجیتال است که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به صورت فعال و هماهنگ با محتوا آموزشی درگیر شوند. به طور خلاصه، آموزش تلفیقی با استفاده از روش‌های عملی متنوع، تلاش دارد تا یادگیری را جذاب‌تر و معنادارتر کند و دانش‌آموزان را به تجربه عملی، تفکر انتقادی و خلاقیت تشویق کند (Procter, & Heinze, ۲۰۰۴).

۴- ارتباط آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی

ارتباط آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی، به روش‌های آموزش و یادگیری اشاره دارد که متمرکز بر فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی بین مدرس و دانش‌آموزان است. در این رویکرد، آموزش تلفیقی و فراگیری تعاملی با هم ترکیب می‌شوند تا یک محیط یادگیری پویا و مفید برای دانش‌آموزان فراهم شود. آموزش تلفیقی به معنای تلفیق روش‌ها، استراتژی‌ها و فعالیت‌های مختلف آموزشی است. این رویکرد، از مجموعه‌ای از روش‌های آموزشی مانند سخنرانی، مطالعه مستقل، تمرین عملی، گروهی، حل مسئله و استفاده از فناوری‌های آموزشی استفاده می‌کند تا دانش‌آموزان درک عمیقی از موضوعات را به دست آورند (Harrington, ۲۰۱۰). فراگیری تعاملی، به وسیله فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی بین مدرس و دانش‌آموزان، فرصت می‌دهد تا دانش‌آموزان به صورت فعال در فرآیند یادگیری شرکت کنند. این رویکرد آموزشی از روش‌هایی مانند گفتگوها، گروه‌های کاری، پروژه‌های گروهی، بازی‌های نقش و تمرین‌های عملی بهره می‌برد تا دانش‌آموزان را در فرآیند یادگیری فعال و تعاملی مشارکت دهد. به طور خلاصه، ارتباط آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی به استفاده همزمان از روش‌های آموزشی مختلف و فراهم کردن فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی بین مدرس و دانش‌آموزان برای ایجاد یک محیط یادگیری پویا و مفید اشاره دارد. ارتباط آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی از نظر رویکردی به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا در فرآیند یادگیری خود فعال شوند و به صورت مستقل مفاهیم را متوجه شوند. با استفاده از روش‌های آموزشی مختلف، محیطی متنوع‌بخش برای یادگیری فراهم می‌شود، زیرا هر دانش‌آموز می‌تواند با استفاده از روش مناسب بهترین یادگیری را برای خود تجربه کند. با ادغام آموزش تلفیقی و فراگیری تعاملی، مدرس به عنوان راهنما و تسهیل‌کننده یادگیری عمل می‌کند. به جای اینکه مدرس محتوا را به صورت خطی منتقل کند، او محیطی را فراهم می‌کند که دانش‌آموزان بتوانند از طریق تعامل و مشارکت با همدیگر و محیط یادگیری، مفاهیم را به شکل عمیق‌تر و پایدارتری فراگیرند (Wang, ۲۰۲۲ & Li). برخی از روش‌های استفاده شده در آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی شامل موارد زیر است:

- **گروه‌های کاری:** دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک با همکاری و تعامل با یکدیگر، مسائل را بررسی و حل می‌کنند. این فعالیت‌ها امکان به اشتراک‌گذاری دانش، تبادل نظر و حل مسائل را ترویج می‌دهند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

• **پروژه‌های گروهی:** دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک پروژه‌های خود را طراحی و اجرا می‌کنند. این فعالیت‌ها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا مفاهیم را در یک سناریو واقعی و کاربردی تجربه کنند و مهارت‌های همکاری، مدیریت زمان و حل مسئله را تقویت کنند (Tayebnik, ۲۰۰۹).

• **گفتگوها و بحث‌ها:** فعالیت‌های گروهی، بحث‌های کلاسی و گفتگوهای استفاده‌شده در آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی این اجازه را به دانش‌آموزان می‌دهند تا نظرات خود را بیان کرده و با دیدگاه‌های دیگران در مورد مسائل مختلف در ارتباط با موضوعات آموزشی آشنا بشوند.

اما برای اینکه بیشتر در مورد ارتباط آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی بدانید، می‌توانید به موارد زیر توجه کنید:

• **بازی‌های نقش:** استفاده از بازی‌های نقش به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا در یک سناریو غیررسمی، نقشی را به عهده بگیرند و مفاهیم را در قالب بازی تجربه کنند. این روش، علاوه بر یادگیری، خلاقیت و همکاری را تقویت می‌کند.

• **تمرین‌های عملی:** انجام تمرین‌های عملی و کاربردی که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا نظریات خود را در عمل آزمایش کنند و راه‌حل‌های خود را پیاده‌سازی کنند. این روش، یادگیری عملی و مبتنی بر تجربه را ترویج می‌دهد.

• **فناوری‌های آموزشی:** استفاده از فناوری‌های آموزشی مانند نرم‌افزارهای تعاملی، پلتفرم‌های یادگیری آنلاین و ابزارهای همکاری به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در فرآیند یادگیری خود بیشتر مشارکت کنند و به‌صورت فعال از منابع آموزشی استفاده کنند (Azizan, ۲۰۱۰).

ارتباط آموزش تلفیقی با فراگیری تعاملی بر این اصل تأکید دارد که دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری خود مستقل و فعال باشند و از طریق تعامل با محیط و همکاری با همدیگر، مفاهیم را به شکل عمیق‌تری فراگیرند. این رویکرد همچنین مهارت‌های ارتباطی، همکاری، حل مسئله و خلاقیت را تقویت می‌کند که در زمینه‌های مختلف زندگی و شغلی اهمیت دارند.

۵- بررسی اصول و روش‌های آموزش تلفیقی و نقش آن در توسعه مهارت‌های شناختی دانش‌آموزان

آموزش تلفیقی اصول و روش‌هایی برای ادغام و استفاده همزمان از مجموعه‌ای از روش‌های آموزشی مختلف به‌منظور تسهیل یادگیری عمیق‌تر و پویاتر دانش‌آموزان است. در اینجا، چندین اصل و روش رایج در آموزش تلفیقی را بیان خواهیم می‌شود:

• **تکرار و استدلال:** با استفاده از تکرار و تمرین فعال، دانش‌آموزان قادر خواهند بود تا مفاهیم را درک عمیق‌تری بیابند. همچنین، با تشویق دانش‌آموزان به استدلال و تحلیل مسائل، آن‌ها را به تفکر انتقادی و پرسشگری ترغیب می‌کنیم.

• **یادگیری مبتنی بر پروژه:** ارائه فرصت برای انجام پروژه‌ها و وظایف عملی که به موضوعات مرتبط با درس مربوطه پرداخته و دانش‌آموزان را تحریک به یادگیری و کاربرد عملی مفاهیم می‌کند.

• **گروه‌های کاری:** تشکیل گروه‌های کوچک از دانش‌آموزان برای حل مسائل، بحث و تعامل میان همسالانشان را ترویج می‌دهد. این فعالیت‌ها به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا نظرات خود را با دیگران مطرح کنند و از تجربیات همدیگر بهره‌برداری کنند.

• **استفاده از فناوری آموزشی:** به کمک فناوری‌های آموزشی نظیر رسانه‌های دیجیتال، نرم‌افزارها و ابزارهای همکاری آنلاین، دانش‌آموزان را به یادگیری فعال و تعاملی ترغیب می‌کنیم. با استفاده از فناوری، می‌توان به منابع آموزشی متنوع دسترسی داشت و امکانات همکاری و تبادل اطلاعات را تقویت کرد.

نقش آموزش تلفیقی در توسعه مهارت‌های شناختی دانش‌آموزان بسیار مهم است. زیرا با استفاده از روش‌های تلفیقی، محیطی فعال و پویا برای یادگیری ایجاد می‌شود که دانش‌آموزان باید به‌صورت خودمختار فعالیت کنند. این رویکرد آموزشی باعث تقویت مهارت‌های شناختی دانش‌آموزان می‌شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- **تحریک به تفکر انتقادی:** آموزش تلفیقی با تشویق دانش‌آموزان به بحث و استدلال، آن‌ها را به تفکر انتقادی ترغیب می‌کند. آن‌ها می‌آموزند نندهای سازنده بیان کنند، برداشت‌های خود را منطقی بیان کنند و اطلاعات را ارزیابی کنند.
 - **تشدید حافظه:** با استفاده از روش‌های تلفیقی مانند تکرار فعال و استدلال، دانش‌آموزان قادر خواهند بود اطلاعات را به‌طور عمیق‌تر متوجه شوند و در حافظه طولانی مدت ثبت کنند.
 - **تقویت مهارت‌های مشاهده و تجزیه و تحلیل:** آموزش تلفیقی با استفاده از فعالیت‌های مختلفی نظیر تحلیل مسائل، حل مسئله و پروژه‌های عملی، مهارت‌های مشاهده و تجزیه و تحلیل دانش‌آموزان را تقویت می‌کند.
 - **توسعه مهارت‌های همکاری و تعامل:** آموزش تلفیقی با تشکیل گروه‌های کاری و فراهم کردن فرصت‌های همکاری، دانش‌آموزان را به مهارت‌های همکاری و تعامل در محیط تحصیلی ترغیب می‌کند (Tayebnik, ۲۰۰۹).
 - **ترویج خلاقیت:** با استفاده از روش‌های تلفیقی مانند پروژه‌های خلاق، دانش‌آموزان ترغیب به خلق و ایده‌پردازی می‌شوند. این روش‌ها به آنها اجازه می‌دهد تا به‌صورت خودآگاهی خواب، راه‌حل‌های خلاقانه ارائه دهند و مسئله‌ها را به‌طور نوآورانه حل کنند.
- به‌طور کلی، آموزش تلفیقی با استفاده از روش‌های متنوع و فعالیت‌های تعاملی، دانش‌آموزان را به‌صورت فعال و خودآگاهی در فرآیند یادگیری شرکت کرده و مهارت‌های شناختی آنها را تقویت می‌کند. این رویکرد آموزشی علاوه بر انتقال مفاهیم، آمادگی دانش‌آموزان برای است (Harrington, ۲۰۱۰).

۶- ارزیابی عملکرد در آموزش تلفیقی:

- ارزیابی عملکرد در آموزش تلفیقی به‌منظور اندازه‌گیری پیشرفت و تحقق اهداف آموزشی صورت می‌گیرد. در آموزش تلفیقی، روش‌های ارزیابی باید با اصول و فلسفه این نوع آموزش هماهنگ شده و قادر باشند تا جنبه‌های چندگانه‌ای از یادگیری را به ارزیابی بپردازند. در زیر، چندین روش ارزیابی مناسب در آموزش تلفیقی را بررسی می‌کنیم:
- **ارزیابی پروژه:** در این روش، دانش‌آموزان بر اساس پروژه‌های عملی و کاربردی ارزیابی می‌شوند. این پروژه‌ها ممکن است شامل ارائه خلاقانه، نمایشگاه، ساخت محصول یا حل مسئله‌های واقعی باشد. بررسی کیفیت و خلاقیت راه‌حل‌ها، همکاری در گروه و ارزیابی نتایج، بخش‌های مهمی از این روش ارزیابی هستند.
 - **امتحانات کتبی:** استفاده از سؤالات چندگزینه‌ای، سؤالات کوتاه پاسخ یا سؤالات تشریحی در امتحانات کتبی، به ارزیابی درک مفاهیم و دانش عمومی دانش‌آموزان کمک می‌کند. همچنین، می‌توان در این نوع امتحانات از سؤالات کاربردی و مسائل واقعی نیز استفاده کرد تا دانش‌آموزان توانایی حل مسائل و تطبیق مفاهیم را نشان دهند.
 - **ارزیابی نظام‌مند عملکرد:** در این روش، از برگه‌های ارزیابی نظام‌مند برای بررسی مهارت‌ها و رفتارهای دانش‌آموزان استفاده می‌شود. این برگه‌ها معمولاً شامل معیارهای مشخص و زمینه‌های عملکرد مورد انتظار هستند، به‌طور مثال همکاری گروهی، تفکر انتقادی، خلاقیت و مسئولیت‌پذیری (Procter, ۲۰۰۴ & Heinze).
 - **ارزیابی روزمره:** ارزیابی روزمره یا فرآیند ارزیابی پیوسته، یک روش است که در آن آموزگاران به‌طور مداوم و در حین فعالیت‌های کلاسی و پروژه‌های گروهی، عملکرد و پیشرفت دانش‌آموزان را فعالانه مشاهده می‌کنند. در این روش، آموزگاران با دقت نظارت می‌کنند، سؤالات مطرح می‌کنند، با دانش‌آموزان درباره فن‌ها و راهکارهای بهتر برای انجام وظایف همکاری می‌کنند و بازخوردهای سازنده‌ای را ارائه می‌دهند. هدف اصلی ارزیابی روزمره، ارائه بازخورد فوری به دانش‌آموزان و ارتباط مداوم با آنها است. این روش به آموزگاران امکان می‌دهد تا درک عمیقی از نیازها و قابلیت‌های دانش‌آموزان خود پیدا کنند و بتوانند برنامه‌های آموزشی را بر اساس این نیازها و توانمندی‌ها بهینه‌سازی کنند. با استفاده از ارزیابی روزمره، آموزگاران قادرند به‌طور فعال در روند یادگیری دانش‌آموزان دخالت کنند و از نزدیک تغییرات و تحولات را دنبال کنند. این روش، ارزشمند برای

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بهبود روند یادگیری و توسعه شخصیتی دانش‌آموزان است، زیرا با ارائه بازخورد فوری و سازنده، آموزگاران می‌توانند به راحتی نقاط ضعف و قوت دانش‌آموزان را شناسایی کنند و برنامه‌های آموزشی خود را برای هر دانش‌آموز به صورت سفارشی تنظیم کنند. در کل، ارزیابی روزمره یک روش پویا و تعاملی است که به آموزگاران امکان می‌دهد تا در فرآیند یادگیری دانش‌آموزان خود نقش فعالی داشته باشند و بهبود پیشرفت آنها را تسریع کنند (Wang, ۲۰۲۲ & Li).

• **ارزیابی همتا:** در این روش، دانش‌آموزان از همدیگر به عنوان منبعی برای ارزیابی عملکرد خود استفاده می‌کنند. آن‌ها به صورت همتا بازخورد می‌دهند و ارزیابی می‌کنند، ایده‌ها و پیشنهادهای را به اشتراک می‌گذارند و به همدیگر کمک می‌کنند تا بهبود پیدا کنند.

• **ارزشیابی مشارکت کلاسی:** در این روش، عملکرد دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی، بحث‌ها، و همکاری با دیگران در کلاس ارزیابی می‌شود. آموزگار می‌تواند مشارکت، شرکت در بحث‌ها، ارائه ایده‌ها و نقد سازنده را ارزیابی کند.

• **ارزیابی خود تحقیقی:** در این روش، دانش‌آموزان مسئولیت ارزیابی عملکرد خود را بر عهده می‌گیرند. آن‌ها خودشان می‌توانند اهداف خود را تعیین کنند و پیشرفت خود را مورد بررسی قرار دهند. این روش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مستقلانه و خودآگاهانه به ارزیابی عملکرد خود بپردازند (Azizan, ۲۰۱۰).

در آموزش تلفیقی، ارزیابی باید هماهنگ با هدف‌های آموزشی و روش‌های آموزشی مورد استفاده باشد. باید به تناسب با محتوا، فعالیت‌های عملی و تعاملی دانش‌آموزان انجام گیرد و بر اساس اهداف کلی آموزش تنظیم شود. همچنین، بازخورد مناسب و سازنده به دانش‌آموزان در ارزیابی عملکرد کمک می‌کند تا بهبود پیدا کنند و بهترین نتیجه را بگیرند. آماده‌سازی دانش‌آموزان برای استفاده عملی از مفاهیم و مهارت‌هایی است که در طول فرآیند آموزش به آن‌ها آموخته شده است. این نوع آموزش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های خود را در دسته‌بندی‌های واقعی و کاربردی تجربه کنند و بتوانند در محیط‌های کاربردی مختلف به خوبی عمل کنند (Harrington, ۲۰۱۰).

۷- نیاز به آموزش و توانمندسازی آموزگاران

آموزش و توانمندسازی آموزگاران یک نیاز اساسی در سیستم آموزشی است. آموزگاران نقش بسیار حیاتی در فرآیند آموزش و پرورش دانش‌آموزان دارند، بنابراین آموزش و به‌روزرسانی مداوم آن‌ها برای بهبود کیفیت و اثربخشی آموزش بسیار اهمیت دارد. در زیر به برخی از دلایل و ضرورت‌های آموزش و توانمندسازی آموزگاران اشاره می‌کنم:

• **به‌روزرسانی دانش و مهارت‌ها:** با توجه به پیشرفت‌های روزافزون در علم و فناوری، آموزش و توانمندسازی آموزگاران برای به‌روزرسانی دانش و مهارت‌های خود ضروری است. آن‌ها باید با روش‌های آموزشی نوین، فنون تدریس مؤثر و ابزارها و فناوری‌های آموزشی مدرن آشنا شوند تا بتوانند بهترین تجربه آموزشی را برای دانش‌آموزان فراهم کنند.

• **توانگری در مدیریت کلاس:** مدیریت کلاس و ایجاد محیط یادگیری مناسب برای دانش‌آموزان یکی از چالش‌های اصلی آموزگاران است. آموزش و توانمندسازی آموزگاران در زمینه مدیریت کلاس، به آن‌ها کمک می‌کند تا با فن‌ها و روش‌های متنوع مدیریت کلاس آشنا شوند و بتوانند محیطی آرام و مؤثر برای یادگیری فراهم کنند.

• **توسعه مهارت‌های فردی:** آموزش و توانمندسازی آموزگاران نه تنها به توسعه مهارت‌های تدریس و مدیریت کلاس محدود نمی‌شود، بلکه به توسعه مهارت‌های فردی آن‌ها نیز می‌پردازد. این شامل مهارت‌های ارتباطی، رهبری، حل مسئله، تفکر انتقادی و همچنین خودباوری و روانشناسی مثبت است. این مهارت‌ها به آموزگاران کمک می‌کنند تا در مواجهه با چالش‌ها و مسائل مختلف بهتر عمل کنند (Yuen, ۲۰۱۰).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

• **بهبود روش‌های ارزیابی:** آموزش و توانمندسازی آموزگاران می‌تواند به بهبود روش‌های ارزیابی و اصلاح فرآیند ارزیابی دانش آموزان کمک کند. آموزش و توانمندسازی آموزگاران در حوزه ارزیابی دارای تأثیر قابل توجهی است و می‌تواند روش‌های ارزیابی را بهبود ببخشد.

• **پایش و ارزیابی عملکرد:** آموزش و توانمندسازی آموزگاران می‌تواند به ارتقای سطح عملکرد آن‌ها کمک کند. با ارائه برنامه‌های آموزشی مناسب، آموزگاران می‌توانند مهارت‌های خود را بهبود داده و نقاط قوت و ضعف خود را شناسایی کنند. این به آن‌ها امکان می‌دهد تا در حوزه‌هایی که نیاز به تقویت دارند، بهبود یابند و نتایج بهتری در فرآیند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان خود ببینند.

• **تلاش برای تنوع و تعادل:** آموزش و توانمندسازی آموزگاران به منظور ایجاد تنوع و تعادل در فرآیند آموزش کمک می‌کند. با آشنایی با روش‌های مختلف آموزشی و استفاده از روش‌های متعارف و نوآورانه، آموزگاران می‌توانند به گوناگونی نیازها و استعدادها دانش‌آموزان پاسخ دهند و بهترین شیوه آموزش را برای هر فرد تعیین کنند.

• **حرکت به سمت تغییر و نوآوری:** با پیشرفت سریع در جوامع مدرن، آموزش و توانمندسازی آموزگاران برای تطابق با تحولات جدید اساسی است. آموزش آموزگاران در زمینه نوآوری، فناوری‌های آموزشی و روش‌های جدید آموزشی، آن‌ها را برای رشد و تغییر آماده می‌کند و این امر بهبود پذیرش فناوری و به‌روزرسانی روش‌های آموزشی را تسهیل می‌کند.

به‌طور خلاصه، آموزش و توانمندسازی آموزگاران برای بهبود کیفیت آموزش و یادگیری، توسعه مهارت‌های فردی و تطابق با چالش‌ها و تحولات جدید ضروری است. این پروسه باعث افزایش اثربخشی آموزش و بهبود نتایج تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود و همچنین در طولانی‌مدت، تأثیر مثبتی بر رشد و توسعه جامعه خواهد داشت (Azizan, ۲۰۱۰).

۸- ارتباط آموزش تلفیقی با محیط‌های کاربردی و صنعت:

بحث درباره انتقال مهارت‌های شناختی حاصل از آموزش تلفیقی به موقعیت‌های کاربردی و نیاز صنعت به افراد با مهارت‌های تلفیقی است. یکی از روش‌های مؤثر در ارتباط آموزش تلفیقی با محیط‌های کاربردی، استفاده از پروژه‌ها و وظایف عملی است. این پروژه‌ها می‌توانند موضوعات و مسائل واقعی را در بر داشته باشند و دانش‌آموزان را به حل مسائل و ارائه راهکارهای کاربردی تحت فشار بی‌اندازند. این نوع آموزش، دانش‌آموزان را به همبستگی مفاهیم آموزشی با محیط‌های کاربردی و صنعتی آگاه می‌کند و آن‌ها را به تفکر و عمل در شرایط واقعی ترغیب می‌کند.

ضمناً، استفاده از محیط‌های کاربردی و صنعتی در خود آموزش تلفیقی نیز می‌تواند بسیار سودمند باشد. به‌طور مثال، استفاده از تجهیزات و ابزارهای واقعی در آموزش علوم و فناوری، تعامل مستقیم دانش‌آموزان با فناوری‌های مدرن را ممکن می‌سازد و آن‌ها را به دستیابی به مهارت‌های صنعتی موردنیاز ترغیب می‌کند.

با توجه به اینکه آموزش تلفیقی معطوف به توسعه مهارت‌های عملی و کاربردی است، ارتباط نزدیکی با محیط‌های کاربردی و صنعت برقرار می‌کند. این نوع آموزش، دانش‌آموزان را آماده می‌کند تا به‌خوبی در جوامع حرفه‌ای و صنعتی فعالیت کنند و به مشکلات و چالش‌های واقعی پاسخ دهند. به‌عنوان یک نمونه خاص ارتباط آموزش تلفیقی با محیط‌های کاربردی و صنعت، می‌توان به آموزش حرفه‌ای اشاره کرد. در آموزش حرفه‌ای، هدف اصلی آموزش تلفیقی، آماده‌سازی دانش‌آموزان برای ورود به بازار کار است. این نوع آموزش شامل ترکیبی از مهارت‌های تئوریک و عملی است، که به‌طور مستقیم با نیازهای محیط کاربردی و صنعتی ارتباط دارد. (Soylu, ۲۰۰۶ & Akkoyunlu)

در آموزش حرفه‌ای، دانش‌آموزان با محیط‌های کاربردی و صنعتی درگیر می‌شوند و از تجربه‌های عملی واقعی بهره می‌برند. آن‌ها می‌توانند در کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، یا شرکت‌ها و صنایع مرتبط با رشته خود فعالیت کنند. این امکان به دانش‌آموزان می‌دهد تا با فرآیندها، وظایف، و نیازهای واقعی در زمینه شغلی خود آشنا شوند و بتوانند مهارت‌های عملی را پرورش دهند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بعلاوه، آموزش حرفه‌ای معمولاً با همکاری صنایع و محیط‌های کاربردی تدارک دیده می‌شود. این همکاری می‌تواند شامل برگزاری دوره‌های آموزشی در محل کار، استخدام متخصصان از صنایع برای تدریس در دانشگاه یا ارائه فرصت‌های کارآموزی و پروژه‌های مشترک باشد. این تعامل مستقیم با محیط کاربردی و صنعتی ضمن ارتقای مهارت‌های دانش‌آموزان، فرصتی برای برقراری ارتباطات حرفه‌ای و شبکه‌سازی بهتر را فراهم می‌کند (شیخ حسینی فرد و همکاران، ۱۴۰۰).

به‌طور خلاصه، آموزش تلفیقی در محیط‌های کاربردی و صنعتی باعث می‌شود تا دانش‌آموزان به‌صورت عملی و پروژه‌محور با نیازهای واقعی محیط کار آشنا شوند. این نوع آموزش، آن‌ها را برای ورود به بازار کار آماده کرده و مهارت‌های عملی و کاربردی را تقویت می‌کند. همچنین، تعامل با صنایع و محیط‌های کاربردی، فرصت‌های شغلی و شبکه‌سازی را به دانش‌آموزان ارائه می‌دهد و آن‌ها را با فرصت‌های شغلی در دسترس آشنا می‌کند (Yuen, ۲۰۱۰).

علاوه بر آموزش حرفه‌ای، فرآیند طراحی و توسعه محصول نیز می‌تواند یک مثال دیگر از ارتباط آموزش تلفیقی با محیط‌های کاربردی و صنعت باشد. در این حالت، دانش‌آموزان با استفاده از مفاهیم و فن‌های آموزشی، محصولات و خدمات جدید را طراحی و توسعه می‌دهند. آن‌ها با محدودیت‌ها و چالش‌های واقعی در فرآیند توسعه محصول مواجه می‌شوند و با تفکر خلاقانه و کاربردی، راهکارهای مناسب را پیدا می‌کنند. همچنین، آموزش تلفیقی می‌تواند با استفاده از فناوری‌های پیشرفته و محیط‌های شبیه‌سازی نیز صورت گیرد. به‌عنوان مثال، در صنعت هوافضا، از شبیه‌سازها برای آموزش خلبانان و مهندسان استفاده می‌شود. در اینجا، آموزش تلفیقی با استفاده از شبیه‌سازها و محیط‌های مجازی فراهم می‌شود که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا در محیط‌های واقعی مستقیماً تعامل کنند و مهارت‌های مربوطه را تمرین کنند (Graham, ۲۰۰۶).

به‌طور کلی، آموزش تلفیقی با محیط‌های کاربردی و صنعت ارتباط نزدیکی دارد. این نوع آموزش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم و مهارت‌های آموخته‌شده را در محیط‌های واقعی تجربه کنند و به‌خوبی در آن‌ها عمل کنند. از طریق تعامل مستقیم با محیط‌های کاربردی و صنعت، دانش‌آموزان می‌توانند مهارت‌های عملی و کاربردی را بهبود داده و آمادگی خود را برای فعالیت در بازار کار افزایش دهند. (Soylu, ۲۰۰۶ & Akkoyunlu)

۹- بررسی چالش‌های پیش روی اجرای رویکرد آموزش تلفیقی و راهکارهای ممکن برای مواجهه با آنها

اجرای رویکرد آموزش تلفیقی ممکن است با چالش‌هایی مواجه شود. در ادامه، به برخی از این چالش‌ها و راهکارهای ممکن برای مواجهه با آنها اشاره خواهیم کرد:

• **سازمان‌دهی منابع و دروس:** یکی از چالش‌های اصلی در آموزش تلفیقی، سازمان‌دهی منابع و دروس مختلف است. برنامه‌ریزی دقیق و تعیین اولویت‌ها برای تلفیق دروس و مفاهیم می‌تواند کمک کند. همچنین، هماهنگی بین آموزگاران و گروه آموزشی برای تعیین محتوا و مهارت‌هایی که می‌بایست تلفیق شوند، مفید خواهد بود.

• **نیازمندی‌های زمانی و منابع:** اجرای آموزش تلفیقی نیازمند زمان، منابع و همکاری میان آموزگاران مختلف است. تنظیم برنامه‌های زمانی مناسب، اختصاص منابع کافی و همکاری بین آموزگاران و دستگاه‌های آموزشی می‌تواند به حل این چالش کمک کند (Tayebinik, ۲۰۰۹).

• **پذیرش فرهنگی:** آموزش تلفیقی ممکن است نیازمند تغییر فرهنگ و رویکرد آموزشی در مدارس باشد. آموزش‌دهندگان و مدیران باید از اهمیت و مزایای آموزش تلفیقی آگاه شوند و برای تغییر در فرهنگ آموزشی تلاش کنند. آموزش و پشتیبانی مناسب از آموزگاران در اجرای رویکرد آموزش تلفیقی نیز بسیار مهم است.

• **انطباق با سیستم آموزشی:** سیستم آموزشی سنتی ممکن است به‌طور معمول رویکردهای جداگانه برای دروس را ترویج کند. ایجاد فضای مشارکت و همکاری بین آموزگاران، سازمان‌ها و مدیران آموزشی می‌تواند تسهیل‌کننده انطباق رویکرد آموزش تلفیقی با سیستم آموزشی باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

• **ارزیابی و اندازه‌گیری:** روش‌ها و ابزارهای مناسب برای ارزیابی و اندازه‌گیری یادگیری در رویکرد آموزش تلفیقی باید توسعه داده شود. استفاده از ارزیابی‌های جامع و متعدد، اندازه‌گیری مهارت‌ها و دانش‌های فراگیر، و ارزیابی عملکرد عملی و عملکرد گروهی می‌تواند به پیشرفت در این زمینه کمک کند.

• **آموزش و پشتیبانی آموزگاران:** آموزش و پشتیبانی مناسب از آموزگاران در حوزه آموزش تلفیقی بسیار مهم است. آموزگاران باید با فن‌ها و روش‌های مختلف آموزش تلفیقی آشنا شوند و بتوانند در طراحی و اجرای دروس تلفیقی مؤثر باشند. آموزش مداوم و فراگیری از تجارب بهترین روش‌های آموزش تلفیقی می‌تواند در این زمینه کمک کند.

• **همکاری و هماهنگی:** رویکرد آموزش تلفیقی نیازمند همکاری و هماهنگی بین آموزگاران، دستگاه‌های آموزشی و سایر ارگان‌های آموزشی است. ایجاد فضایی برای تبادل اطلاعات، تجربیات و منابع بین آموزگاران و دستگاه‌های آموزشی، همکاری در طراحی برنامه‌های آموزشی تلفیقی و هماهنگی در اجرای آن‌ها می‌تواند به بهبود رویکرد آموزش تلفیقی کمک کند.

• **پشتیبانی از دانش‌آموزان:** دانش‌آموزان نیازمند پشتیبانی و همراهی در فرآیند یادگیری تلفیقی هستند. ایجاد فضایی برای تعامل و همکاری دانش‌آموزان، ارائه راهنمایی و بازخورد مناسب، ایجاد محتوای آموزشی جذاب و متنوع، و ایجاد فرصت‌های عملی و کاربردی می‌تواند به پشتیبانی از دانش‌آموزان در یادگیری تلفیقی کمک کند.

در کل، اجرای رویکرد آموزش تلفیقی نیازمند توجه به این چالش‌ها و اتخاذ راهکارهای مناسب است. با همکاری و هماهنگی بین آموزگاران، مدیران آموزشی و سیستم آموزشی، امکان پیشبرد رویکرد آموزش تلفیقی افزایش می‌یابد. علاوه بر این، توجه به فرآیند ارزیابی و اندازه‌گیری دقیق یادگیری در رویکرد آموزش تلفیقی، و آموزش و پشتیبانی مناسب از آموزگاران، دانش‌آموزان و سایر عوامل آموزشی، نقش مهمی در مواجهه با چالش‌ها و پیشرفت در این رویکرد دارند. همچنین، شناخت بهتر از نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان و ارتباط مستمر با آنها، می‌تواند به بهبود رویکرد آموزش تلفیقی را تسهیل کند. استفاده از فناوری‌های آموزشی نوین، توسعه منابع و محتوای آموزشی متنوع و جذاب، و ایجاد فضایی برای همکاری و تعامل بین دانش‌آموزان و آموزگاران نیز از دیگر راهکارهای ممکن برای پیشبرد رویکرد آموزش تلفیقی است. درنهایت، لازم به ذکر است که مواجهه با چالش‌های اجرای رویکرد آموزش تلفیقی نیازمند صبر، تلاش و تعهد مستمر است. با ارائه پشتیبانی و منابع کافی، آموزش تلفیقی می‌تواند به یادگیری بهتر و بهبود کلی آموزش و پرورش کمک کند.

۱۰- ارائه پیشنهادهایی برای توسعه و اجرای آموزش تلفیقی در محیط‌های آموزشی مختلف

توسعه و اجرای آموزش تلفیقی در محیط‌های آموزشی مختلف می‌تواند به بهبود قابل توجهی در فرآیند یادگیری دانش‌آموزان به ارمغان بیاورد. در زیر پیشنهادهایی را برای توسعه و اجرای آموزش تلفیقی ارائه می‌شود:

• **سازمان‌دهی کلاس درس:** برای اجرای آموزش تلفیقی، این امر بسیار حائز اهمیت است. آموزگاران باید برنامه‌های آموزشی خود را به گونه‌ای طراحی کنند که فرصت‌های تلفیقی را فراهم کنند. این شامل تدوین برنامه‌های درسی جامع، تثبیت وقت‌های مشترک برای تلفیق دروس مختلف و همکاری با آموزگاران دیگر است.

• **همکاری بین آموزگاران:** آموزگاران باید با یکدیگر همکاری کنند و به اشتراک بگذارند. آموزش تلفیقی می‌تواند شامل تلفیق مواد درسی بین چندین درس و همچنین تلفیق مهارت‌های مختلف باشد. برای این منظور، آموزگاران باید در جلسات هماهنگی شرکت کنند و روش‌ها و استراتژی‌های خود را به اشتراک بگذارند.

• **استفاده از فناوری:** فناوری می‌تواند در اجرای آموزش تلفیقی نقش مهمی ایفا کند. استفاده از وسایل دیجیتال، نرم‌افزارها، پلتفرم‌های آموزشی آنلاین و سایر ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا محتوای مختلف را تلفیق کنند و به صورت همزمان یا همپوشانی درس‌های مختلف را تجربه کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- **روش‌های تدریس تعاملی:** استفاده از روش‌های تدریس تعاملی می‌تواند به آموزش تلفیقی کمک کند. این شامل گروه‌بندی دانش‌آموزان برای حل مسائل، پروژه‌های گروهی، بحث و تبادل نظر و فعالیت‌های کارگاهی است. این روش‌ها کمک می‌کنند تا دانش‌آموزان با موضوعات مختلف در ارتباط باشند و از تعامل با همدیگر برای یادگیری بهره‌برداری کنند.
- **استفاده از محیط‌های یادگیری خارج از کلاس:** به دانش‌آموزان فرصت‌هایی برای یادگیری در محیط‌های خارج از کلاس درس بدهید، مانند بازدید از موزه‌ها، نمایشگاه‌ها، محیط‌های طبیعی و صنعتی، و سفرهای آموزشی. این تجربه‌ها می‌تواند به آموزش تلفیقی کمک کنند و رابطه بین مفاهیم درسی و دنیای واقعی را بهبود بخشند.
- **تشویق به حل مسائل و پروژه‌های عملی:** فرآیند یادگیری تلفیقی می‌تواند از طریق حل مسائل و پروژه‌های عملی تقویت شود. این فعالیت‌ها به دانش‌آموزان امکان می‌دهند مفاهیم و مواد درسی را در یک زمینه عملی استفاده کنند و با مشکلات و چالش‌های واقعی مواجه شوند (Graham, ۲۰۰۶).
- **توسعه مهارت‌های فراگیر:** آموزش تلفیقی می‌تواند به توسعه مهارت‌های فراگیر نیز کمک کند. این شامل مهارت‌های ارتباطی، همکاری، حل مسئله، انعطاف‌پذیری، خلاقیت و تفکر انتقادی است. تمرکز بر این مهارت‌ها در فرآیند آموزش تلفیقی می‌تواند دانش‌آموزان را برای موفقیت در زندگی و محیط کار آماده کند.
- **ارزیابی شیوه‌های آموزش تلفیقی:** ارزیابی مناسب برای شیوه‌های آموزش تلفیقی از اهمیت بالایی برخوردار است. آموزگاران باید از روش‌های ارزیابی مناسب برای سنجش یادگیری تلفیقی استفاده کنند، مانند پروژه‌ها، نمونه کارها، ارائه‌ها و بازخوردهای فردی و گروهی. این ارزیابی‌ها به آموزگاران کمک می‌کنند تا پیشرفت دانش‌آموزان را در یادگیری تلفیقی بررسی کنند و نقاط قوت و ضعف را شناسایی کنند (Procter, ۲۰۰۴ & Heinze).
- **پشتیبانی و آموزش آموزگاران:** آموزش تلفیقی نیازمند آموزش و پشتیبانی مناسب برای آموزگاران است. برنامه‌های آموزش مستمر، کارگاه‌ها و منابع آموزشی مناسب به آموزگاران کمک می‌کنند تا روش‌های تدریس تلفیقی را فرا بگیرند و ابزارها و استراتژی‌های لازم را در اختیار داشته باشند.
- **ایجاد فضای یادگیری تعاونی:** فضای یادگیری تعاونی و همکاری در کلاس‌ها و محیط‌های آموزشی می‌تواند به آموزش تلفیقی کمک کند. این شامل تشویق به همکاری و تبادل نظر بین دانش‌آموزان، تشکیل گروه‌های کاری و تمرین‌های گروهی است. این فضاها به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا با استفاده از تجربیات و دانش یکدیگر، مواد درسی را بهبود بخشند و یادگیری عمیق‌تری را تجربه کنند. (Soylu, ۲۰۰۶ & Akkoyunlu).
- **پشتیبانی خانواده:** همکاری و هماهنگی با خانواده‌ها نیز برای توسعه و اجرای آموزش تلفیقی حائز اهمیت است. اطلاع‌رسانی به والدین درباره روش‌های آموزش تلفیقی، ایجاد فرصت‌های مشارکت خانواده در فعالیت‌ها و پروژه‌های آموزشی، و ارائه منابع و راهنمایی به خانواده‌ها می‌تواند این همکاری را تقویت کند و تجربه یادگیری تلفیقی را در خانه نیز پشتیبانی کند.
- **ارتباط با جوامع محلی و صنعت:** برقراری ارتباط با جوامع محلی و صنعت می‌تواند به آموزش تلفیقی ارتقاء بدهد. دعوت از متخصصان محلی و کارآموزی در محیط‌های صنعتی، اجرای پروژه‌های همکاری با سازمان‌ها و شرکت‌ها، و استفاده از منابع خارجی محلی می‌تواند به دانش‌آموزان نشان دهد که آموزش درصدد آماده‌سازی آن‌ها برای زندگی و کار در جوامع پیشرفته امروزی است.
- **فناوری‌های نوین:** می‌تواند آموزش تلفیقی را تحریک کند. استفاده از نرم‌افزارها، برنامه‌ها و منابع آموزشی برخط، پلتفرم‌های همکاری و اشتراک‌گذاری، و ابزارهای تعاملی مانند تخته هوشمند و ویدئوکنفرانس می‌تواند به دانش‌آموزان امکان بیشتری برای یادگیری تلفیقی و همکاری دسترسی دهد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- **توسعه رویکردهای انتقالی:** آموزش تلفیقی باید به دانش‌آموزان کمک کند تا مفاهیم و مهارت‌های آموخته‌شده را به موقعیت‌های جدید و مواقع زندگی خود انتقال دهند. برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که به توانایی انتقال یادگیری به سایر حوزه‌ها و مسائل کمک کنند، باید در آموزش تلفیقی لحاظ شوند.
- **ایجاد فضای بازتاب:** ایجاد فضایی برای بازخورد و بازتاب برای دانش‌آموزان در آموزش تلفیقی بسیار مهم است. بازخوردهای مناسب و سازنده به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا پیشرفت خود را درک کنند و نقاط قوت و ضعف خود را شناسایی کنند. همچنین، فرصت برای بازتاب و تحلیل فعالیت‌ها و پروژه‌ها به دانش‌آموزان ارائه می‌شود تا بهبودهای موردنیاز را تشخیص دهند و در روند یادگیری خود پیشرفت کنند (Graham, ۲۰۰۶).
- **ایجاد روحیه پژوهشی:** آموزش تلفیقی باید به دانش‌آموزان فرصت‌هایی برای کنجکاوی، پرسش و پژوهش بدهد. تشویق به پرسش سؤالات، جستجوی منابع و اطلاعات، انجام آزمایش‌ها و تحقیقات خودکارانه، و ارائه فرصت‌های مستقل برای یادگیری بر اساس علاقه و علایق شخصی می‌تواند روحیه پژوهشی دانش‌آموزان را تقویت کند.
- **ارزیابی گسترده:** ارزیابی مناسب از یادگیری تلفیقی بسیار اهمیت دارد. روش‌های ارزیابی خلاقانه و شامل، مانند پروژه‌ها، نمایش‌ها، ارائه‌ها، تمرین‌ها و آزمون‌های عملی، باید استفاده شوند تا از توانایی‌ها و مهارت‌های دانش‌آموزان در حوزه‌های مختلف مطلع شد (شیخ حسنی فرد و همکاران، ۱۴۰۰).
- **ایجاد فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس:** آموزش تلفیقی باید از محدودیت‌های کلاس در خارج بیرون بپردازد. سازمان‌دهی بازدیدها، میدان‌آموزی‌ها، گردهمایی‌ها، و جلسات تفکر و تبادل نظر در فضاهای خارج از کلاس در محیط‌های طبیعی و اجتماعی می‌تواند به دانش‌آموزان فرصتی برای یادگیری تلفیقی بدهد.
- **انعطاف‌پذیری در برنامه‌ریزی درسی:** برنامه‌ریزی درسی باید انعطاف‌پذیر باشد تا به آموزش تلفیقی فرصتی بدهد. آموزگاران باید قادر باشند منابع و مواد آموزشی را به شیوه‌های مختلف ترکیب کنند و به نیازها و علاقه‌های دانش‌آموزان پاسخ دهند (Yuen, ۲۰۱۰).
- **پشتیبانی مدیریتی:** مدیران آموزشی باید حمایت و پشتیبانی لازم را برای توسعه و اجرای آموزش تلفیقی ارائه کنند. ایجاد زمینه‌های مالی و منابع لازم، ایجاد فضای مشارکتی برای آموزگاران و دانش‌آموزان، و ایجاد سیاست‌ها و الگوهای پشتیبانی از آموزش تلفیقی مسئولیت مدیران است.
- **تحقیقات و آمار مؤثر:** بررسی تحقیقات و آمارها در زمینه تأثیرات و نتایج آموزش تلفیقی می‌تواند راهنمایی قابل‌اعتمادی برای توسعه و اجرای آن باشد. مدارس و محیط‌های آموزشی باید از تحقیقات موجود استفاده کنند و خود نیز به ارزیابی و بررسی تأثیرات نتایج آموزش تلفیقی می‌گذارند.
- **همکاری با جامعه:** برقراری ارتباط و همکاری با جامعه محلی و صنعت، مؤسسات فرهنگی و سایر سازمان‌ها می‌تواند به دانش‌آموزان فرصتی برای یادگیری تلفیقی بدهد. شراکت با این نهادها و ایجاد فرصت‌های کاربردی و عملی در زمینه‌های مختلف می‌تواند ارتباط مناسبی بین آموزش و جامعه را تقویت کند.
- **آموزش تلفیقی در حوزه‌های حرفه‌ای:** توسعه آموزش تلفیقی در حوزه‌های حرفه‌ای می‌تواند دانش‌آموزان را برای ورود به بازار کار آماده کند. ایجاد فرصت‌های آموزشی که علاوه بر توسعه مهارت‌های تخصصی، توانایی‌های تلفیقی و همکاری را نیز تقویت کنند، می‌تواند به دانش‌آموزان در حرفه خود مؤثر باشد.
- **تربیت اساتید مجرب:** آموزش تلفیقی نیازمند اساتیدی مجرب و متخصص است که توانایی ارائه آموزش تلفیقی دارند. سازمان‌دهی دوره‌های آموزشی برای اساتید و توانمندسازی آنها به‌منظور بهبود روش‌های تدریس تلفیقی و به‌روزرسانی دانش و مهارت‌هایشان بسیار اهمیت دارد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- شبکه‌سازی و به اشتراک‌گذاری منابع و تجربیات در زمینه آموزش تلفیقی می‌تواند به توسعه و پیشرفت آموزش این روش کمک کند. ایجاد گروه‌های حرفه‌ای، وبینارها، کنفرانس‌ها و سایر فعالیت‌های مشابه می‌تواند به آموزگاران و اساتید فرصتی برای یادگیری و بهبود دائمی فراهم کند.
- **تحول سازمانی:** توسعه آموزش تلفیقی نیازمند تحول سازمانی است. سیاست‌گذاری‌ها، ساختارها و فرهنگ سازمانی باید تغییر کنند تا آموزش تلفیقی در سطح سیستم آموزشی جای بگیرد.

۱۱- بحث و نتیجه‌گیری

در این بخش از مقاله، به بحث در مورد اهمیت و اثربخشی آموزش تلفیقی به‌عنوان یک راهکار نوین در حوزه آموزش و پرورش پرداخته خواهد شد. آموزش تلفیقی، با ایجاد ارتباطات بین مفاهیم مختلف و ارتقاء تفکر انتقادی دانش‌آموزان، می‌تواند بهبود چشمگیری در مهارت‌های شناختی آنها ایجاد کند. این رویکرد مؤثر نه تنها امکان درک عمیق‌تر و جامع‌تر مفاهیم را برای دانش‌آموزان به ارمغان می‌آورد، بلکه با ترکیب محتواهای مختلف، از یک تجربه آموزشی غنی و تنوع‌بخش برخوردار می‌سازد. در آموزش تلفیقی، دانش‌آموزان با تنوع رویکردها و منابع آموزشی مختلف مواجه می‌شوند. این تنوع باعث تقویت توانایی‌های تفکری آنها می‌شود؛ زیرا دانش‌آموزان درگیر فعالیت‌های متنوع و تحلیلی می‌شوند که از آنها خواسته می‌شود تا اطلاعات را از منابع مختلف تلقی کرده و آن‌ها را به یکدیگر مرتبط کنند. این فرآیند، تفکر انتقادی و توانایی حل مسائل را در دانش‌آموزان تقویت می‌کند (Wang, ۲۰۲۲ & Li).

آموزش تلفیقی به‌عنوان یک رویکرد نوین در حوزه آموزش و پرورش، توانایی بهبود مهارت‌های شناختی و ارتقاء عملکرد دانش‌آموزان را دارد. این رویکرد، با تلفیق محتواها و فعالیت‌های آموزشی از منابع مختلف، از یک سو تفکر انتقادی و تحلیلی دانش‌آموزان را تقویت می‌کند و از سوی دیگر تجربه آموزشی غنی‌تری را برای آنها فراهم می‌سازد (شیخ حسنی فرد و همکاران، ۱۴۰۰).

استفاده از آموزش تلفیقی در دوره ابتدایی، اساسی‌ترین مرحله تحصیلی دانش‌آموزان، می‌تواند تأثیرات مثبت و دائمی بر روی پیشرفت تحصیلی و توانایی‌های شناختی آنها داشته باشد. بنابراین، توصیه می‌شود که مؤسسات آموزشی و اجرایی، این رویکرد نوین را به‌عنوان یکی از راهکارهای اصلی خود در توسعه مهارت‌های شناختی و بهبود عملکرد دانش‌آموزان در دوره ابتدایی در نظر بگیرند و به تبع آن برنامه‌های آموزشی متناسب با آن را تدوین و اجرا کنند.

منابع

۱. شیخ حسنی فرد، حسن و سجادی، سیده مهین و فتاحی فر، وحید و مؤمن طیبی منش، علی و آرمیده، حافظ، ۱۴۰۰، بررسی جامع فرصت‌ها و چالش‌های بکارگیری یادگیری تلفیقی، نهمین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی، شیروان.
۲. Akkoyunlu, B. & Soylu, M. Y. (۲۰۰۶). "A Study on Students' Views About Blended Learning Environment". Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE, ۷ (۳).
۳. Azizan, F.Z. (۲۰۱۰). Blended Learning in Higher Education Institution in Malaysia. Proceedings of Regional Conference on Knowledge Integration in ICT.
۴. Graham, C. R. (۲۰۰۶). Blended learning systems. The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs, ۱, ۳-۲۱.
۵. Harrington, A. M. (۲۰۱۰). "Problematizing the Hybrid Classroom for ESL/EFL Students". TESL-EJ ۱۴ (۳).
۶. Heinze, A., & Procter, C. T. (۲۰۰۴). Reflections on the use of blended learning.
۷. Li, S., & Wang, W. (۲۰۲۲). Effect of blended learning on student performance in K-۱۲ settings: A meta-analysis. Journal of Computer Assisted Learning, ۳۸(۵), ۱۲۵۴-۱۲۷۲.
۸. Tayebnik, M. (۲۰۰۹). "The Effect of Learning Style and Motivation on EFL
۹. Yuen, A.H.K. (۲۰۱۰). "Blended learning in Higher Education: An Exploration of Teaching Approaches". Proceedings of the ۱۸th International Conference on Computers in Education.